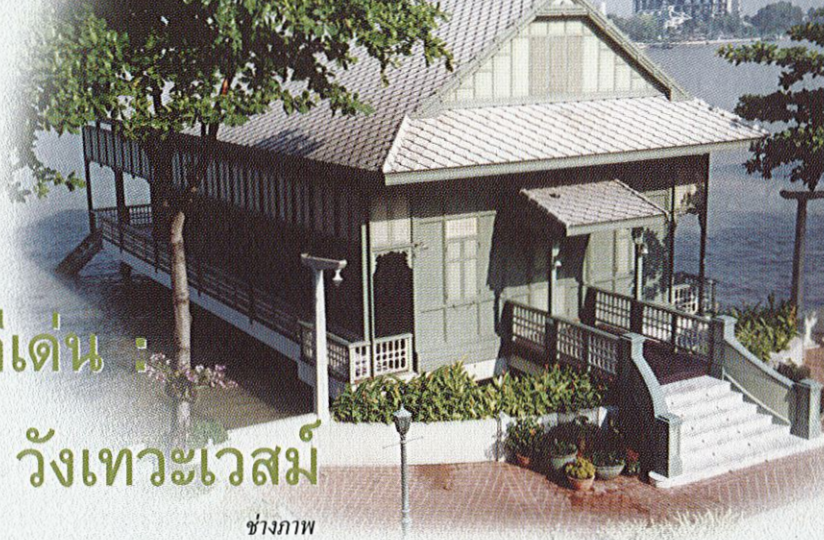

อาคารอนุรักษ์ดีเด่น : เรือนแพ วังเทเวศน์

ช่างภาพ

“

...ตรงนี้ที่นำภูมิใจคือ การซ่อมแซมเรือนแพ
นั้น ส่วนงานช่างได้ทำกันเองทั้งหมด ไม่ได้จ้าง
ในเรื่องของการออกแบบหรือการดูแล ระบบ
อะไรก็ออกแบบเอง ระบบปรับอากาศฝ่าย
วิศวกรรมก็คิดเองคือเรียกงานตรงนี้เบ็ดเสร็จ
ด้วยคนของแบงก์ ...

”

นับตั้งแต่ปี 2536 ที่วังบางขุนพรหม เคยได้รับรางวัล
อนุรักษ์ดีเด่น จากสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์
ผ่านมาถึง 9 ปี ก็เป็นน่ายินดีอีกครั้งที่ **อาคารเรือนแพ** บอ
รพท. ได้รับรางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่น ประจำปี
2544 ประเภทสถาบันและอาคารสาธารณะ โดยมี คุณอรุณศรี
ทิวงกุล ผู้อำนวยการอาวุโส สายธุรการ เป็นตัวแทน รพท. เข้า
เฝ้าทูลละอองพระบาท สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา
สยามบรมราชกุมารี รับพระราชทานรางวัลดังกล่าว เมื่อวันที่
7 มิถุนายน ที่ผ่านมา

หากกล่าวถึงความเป็นมาของ “เรือนแพ” ก่อนที่ รพท. จะ
เข้ามาครอบครองอาคารริมน้ำแห่งนี้ คงต้องคุยกับผู้ดูแลรับผิดชอบ
การบูรณะเรือนแพในอดีต เพื่อถ่ายทอดความเป็นมาที่หลายคน
อาจจะยังไม่เคยทราบมาก่อนว่าเรือนแพมีที่มาอย่างไร? ในโอกาส
นี้ ทีมงานวารสารพระสยาม จึงได้ขอสัมภาษณ์ คุณอรุณศรี ทิวงกุล
(ผอ.ส.สายธุรการ) พร้อมทั้งคณะผู้บริหารของสำนักก่อสร้างและ
เสริมสร้างปรับปรุง คุณสุวรรณี เจนพานิชการ (ผอ.), คุณชลิต
อัคนีทัต (ผบ.ส.), คุณมนตรี วีระวงศ์ (สถาปนิกเชี่ยวชาญ โครงการ
ก่อสร้างอาคาร สนง.), คุณชนิษฐา ราชพิทักษ์ (ผบ.ทีมงานก่อสร้าง
2), คุณบุญเลิศ ตระกูลขจรศักดิ์ (ผบ.ทีมซ่อมแซมอาคารและพัสดุ)
ทุกท่านได้มาร่วมกันเล่าถึงที่มา กว่าที่เรือนแพจะมาเป็นอาคารที่
สวยงามดังเช่นทุกวันนี้

- การที่สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ คัดเลือก
ให้ “เรือนแพ” ของ รพท. ได้รับรางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรม
ดีเด่น ประจำปี 2544 มีการพิจารณาองค์ประกอบอะไรบ้าง
คุณอรุณศรี ในการสรรหาอาคารต่างๆ เพื่อนำมาพิจารณา
เพื่อการให้รางวัลนั้น ได้มาจากการสรรหาและเสนอชื่อโดย
คณะกรรมการการอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรม ของสมาคม
สถาปนิกสยามฯ ผนวกกับทางจังหวัดต่างๆ และหน่วย
ศิลปากรในแต่ละท้องถิ่น เสนอชื่อพร้อมประวัติตลอดจน
ภาพถ่ายอาคารมาให้พิจารณาโดยมีหลักเกณฑ์ คือ เป็น
อาคารเก่าแก่ที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและศิลปกรรม
โดยไม่จำกัดว่าจะมีรูปแบบในทางสถาปัตยกรรมเป็นแบบ

ของชนชาติใด เป็นอาคารเก่าที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และโบราณคดีที่มีอายุเก่าแก่มากนับย้อนได้ตั้งแต่สมัย รัชกาลที่ 7 ขึ้นไป โดยได้บำรุงรักษาและอนุรักษ์ไว้เป็นอย่างดีตลอดมา และได้ใช้ประโยชน์อาคารนั้น เป็นส่วน ประสมกลมกลืนไปกับชีวิตในสังคมสืบต่อมาตราจนทุกวันนี้

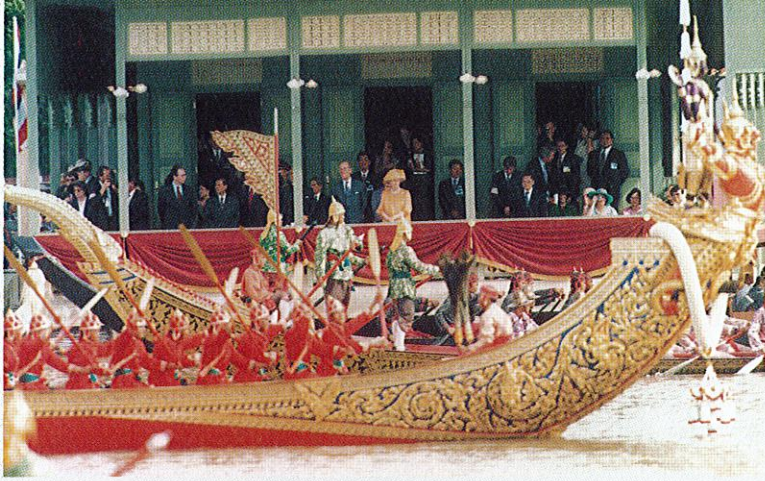
- **ท่านรู้สึกอย่างไรกับการที่ รพท. ได้รับรางวัลในครั้งนี้**
คุณสุวรรณี ต้องบอกว่าเรากาภูมิใจมาก ในแง่ที่ว่า การเข้าไป วางระบบวิศวกรรม การวางแผนซ่อมแซม การเขียนแบบ ออกแบบตกแต่ง ตลอดจนการศึกษาข้อมูลและเลือกใช้อุปกรณ์ตกแต่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเฟอร์นิเจอร์ โคมไฟ ทำกันเองโดยส่วนงานช่างของธนาคาร
- **การบูรณะเรือนแพ เริ่มทำในสมัยท่านผู้ว่าการท่านใด ความ เป็นมา ของงานซ่อมแซมปรับปรุงอาคารเรือนแพในอดีต เป็นอย่างไรบ้าง**

คุณสุวรรณี ในสมัยท่านผู้ว่าการ (คุณวิจิตร สุปินิจ) ท่านมี คำว่าให้บูรณะเรือนแพอย่างรวดเร็ว ด้วยเกรงว่าจะทรุดโทรมลงไป หนัก ตอนนั้นเราเพิ่งจะได้แลกเปลี่ยนที่ดินกับกระทรวง สาธารณสุข แต่ยังไม่ได้มีการเข้าไปใช้ได้ เนื่องจากว่ายังเป็น ที่ของราชพัสดุ แต่ว่าเท่าที่ดูเรือนแพแล้วทรุดโทรมมาก uly สมัยที่เป็นของกระทรวงสาธารณสุข ทั้งเอียง ทั้งอะไร หลายๆ อย่าง แต่ว่าด้านงานก่อสร้างเข้าไปดูแล้วเห็นว่าน่าจะ ทำให้สวยได้ ตอนนั้น ท่านผู้ว่าฯ วิจิตร เห็นว่าถ้าเราใช้ เวลาในระหว่างที่เราแลกเปลี่ยนมันเป็นเรื่องที่ต้องทำไปตาม กฎหมาย เราเข้ามาทำตงนั้นน่าจะได้ในรายละเอียดของการซ่อม อยากจะให้ทางทีมของคุณมนตรี เลาให้ฟังสมัยที่ ส่วนงานช่างเข้าไปสำรวจตั้งแต่ฐานรากของอาคาร มิงานในเรื่องที่เราองไม่เห็นอยู่ ซึ่งต้องมีค่าใช้จ่ายกว่าที่จะมาเป็น เรือนนี้ได้ เดิมทีเดียวเรือนแพไม่แข็งแรงและมีระดับที่ ค่อนข้างต่ำ ถ้าเราไม่ทำตงนั้น เวลาที่น้ำท่วมเรือนนี้จะใช้ ไม่ได้เลย

คุณมนตรี เราตั้งเป็น **Project** แบ่งงานเป็น 3 ช่วง คือ การ ซ่อมแซมฐานราก เราได้สำรวจดูฐานรากเดิมทรุดโทรม มีน้ำกัดเซาะ จึงคิดว่าควรทำ **Project ที่ 1 ซ่อมฐานราก และยกระดับอาคาร** ขึ้นมาให้พ้นน้ำ เราเรียกว่าวิธีแซมเข็ม โดยใช้เข็มเหล็กตอกแซมลงไป แล้วยกตัวอาคารขึ้นมา เรา แซมเข็ม เปลี่ยนฐานรากแล้วทำต่อม่อขึ้นใหม่ หล่อแทน เสาเข็มเดิมทุกอย่าง ทำคานรับพื้นใหม่ตามตำแหน่ง ฐานรากเดิม จนฐานเราแข็งแรง เพื่อให้พ้นน้ำท่วมในฤดู น้ำหลาก ต่อมาก็เป็น **Project ที่ 2 ซ่อมตัวอาคาร** คือตัว อาคารเดิมโด้และชำรุดเพราะน้ำเซาะ เราจะยกขึ้นมา ใช้ วิธีตีดยกขึ้นมา 1.20 เมตร ซ่อมให้เหมือนเดิมทุกอย่าง ถึง เวล่าน้ำหลาก พอเรือด่วนมา น้ำจะกระลอกเข้าพื้น เรา ป้องกันน้ำเพื่อไม่ให้เข้าตัวอาคารโดยวิธีเปลี่ยนพื้น ไม่ใช่พื้นไม้ แต่เปลี่ยนพื้นเป็นคอนกรีต ทำระบบกันซึมกันอีกชั้นหนึ่ง แล้ว

ค่อยมาปูพื้นไม้โดยใช้ไม้เดิม ที่เห็นเป็นพื้นไม้ที่นี่เรามานูทับ อีกชั้น มีการซ่อมแซมผนังที่เอียงให้อยู่ในระนาบที่ถูกต้อง และแข็งแรง โครงหลังคาเราซ่อมใหม่ให้แข็งแรง หลังคาที่ กระทบทรงซ่อมไว้นั้นเป็นลอนคู่ก็เปลี่ยนกลับเป็นกระเบื้องว่าว ซ่อมลวดลายฉลุไม้ (บริเวณช่องแสงเหนือประตูหน้าต่าง) คือ เราได้รับนโยบายมาว่า ให้ทำเป็นห้องประชุมและเลี้ยงรับรอง แต่เดิม ห้องภายในมีอยู่ห้องหนึ่งเป็นห้องริมสุดที่เราจะต้อง ขยาย เราจึงตัดเสากลางออกเพื่อให้ห้องนั้นเป็นห้องกว้าง ที่เห็นกันตอนนี้เป็นห้องย่อย 3 ห้องนั้น ที่จริงของเดิมมี 4 ห้อง มาตัดทำเป็นห้องประชุมแทนส่วนอื่นเราก็กักสภาพปรับปรุง ให้มี Pantry สำหรับเลี้ยง ส่วนใน **Project ที่ 3** เป็นเรื่อง งานตกแต่ง ตอนที่ทำก็ดูตกแต่งผนัง ตกแต่งฝ้า ดูสีสีน ฝ้ามาจากพระที่นั่งอภิเชษฐดุสิต แล้วก็ใส่ระบบปรับอากาศ เข้าไป ตรงตัวมุข ตัวปราสาทข้างหน้าและพวกเกล็ดบังแดด คุณบุญเลิศ ได้ design เพิ่มเข้าไป ถ้าดูจากรูปสมัยเดิมจะ เห็นว่าไม่มี จะเป็นเพียงแผง เข้าใจว่าพวกกระทรวงเขาทำ เพิ่มขึ้นมา พวกคันทวย พวกนี้เราก็ก่อแบบขึ้นมาใหม่ ทั้งนั้น บันไดขึ้นก็ทำขึ้นมาใหม่ด้วย ตอนชุดทำตงนี้ เจอ เสาหินโบราณด้วย ถ้าดูตามประวัติแล้วในนี้เคยมีศาลเจ้าจีน คุณบุญเลิศ เข้าใจว่าเรียกว่าอับเฉาเรือ สมัยก่อนที่มากับเรือ เป็นแท่งหินมีรูปแจกันสลักเสลาสวยเลยเป็นดอกไม้จีน หัวเสา เป็นลูกท้อ มาถึงตรงงานตกแต่งเราก็มึ คุณกาบเงิน สมวัธน์ มัณฑนากรของเราและทีมงานทั้งหมดมาช่วยกันตกแต่ง มาเลือกม่าน เฟอร์นิเจอร์ ไฟและดวงโคม ในตอนแรกดวง โคมไม่มีเลย ทางสำนักพระราชวังมาช่วยสำรวจหาแหล่งให้ คุณสุวรรณีโคมในนี้จะต่างกับที่ตอนซ่อมแซมวังบางขุนพรหม คือในวังบางขุนพรหมเราจะดูของเก่าแล้วไปทำขึ้นมาใหม่ แต่ ที่นี้คือชิ้นส่วนเก่าทั้งหมด เอามาจากที่โน่นดวง ที่นั่นดวงมา ผสมกลมกลืนกัน โดยเฉพาะตัวแก้วด้วยถือเป็นของเก่า ถ้า สังเกตตัวแก้วเป็นสีอย่างที่วังบางขุนพรหม ทำได้แค่แก้วใส และแก้วซุ่น แต่ที่นี้เป็นแก้วสีเขียว สีชมพู สีฟ้า ไปตามชื่อ มาจนครบทุกสี ตรงนี้น่าภูมิใจคือ การซ่อมแซมเรือนแพ นั้น ส่วนงานช่างได้ทำกันเองทั้งหมด ไม่ได้จ้างในเรื่องของ การออกแบบหรือการดูแล ระบบอะไรก็ออกแบบเอง

ภาพจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

ระบบปรับอากาศฝ่ายวิศวกรรมก็คิดเอง คือเรียกว่างาน
ตรงนี้เบ็ดเสร็จ ด้วยคนของแบงก์

- **เรือนแพ บุรณะเสร็จในสมัยท่านผู้ว่าฯ (คุณเริงชัย) ได้เปิดใช้งานครั้งแรก งานอะไร และใช้ประโยชน์เป็นเรือนต้อนรับราชอาคันตุกะ ในงานใดอีกบ้าง**

คุณชลิต ใช้งานแรกคือ ต้อนรับราชอาคันตุกะ สมเด็จพระ
ราชินีเอลิซาเบธที่ 2 แห่งสหราชอาณาจักร และเจ้าชายฟิลิป
พระสวามี เสด็จทอดพระเนตรขบวนพยุหยาตราชลมารค
เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2539

คุณชนิษฐา หลังจากนั้น รพท. ได้ใช้อาคารเรือนแพเป็นที่
ถวายนการต้อนรับและต้อนรับราชอาคันตุกะ ในโอกาสสำคัญๆ
อีก 3 ครั้งคือ

- ชพนช ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน
นายเจียง เจ๋อ หมิน และภริยา เพื่อชมกระบวนพยุหยาตรา
ชลมารค (เมื่อ 3 กันยายน 2542)
- สมเด็จพระราชาธิบดี และสมเด็จพระราชินีแห่ง
สหพันธรัฐมาเลเซีย เสด็จพระราชดำเนินชมเรือนแพ และ
เพื่อลงเรือพระที่นั่ง (เมื่อ 28 มีนาคม 2543)

- สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรง
นำสมเด็จพระราชินีนาถมาร์เกรเธอที่ 2 แห่งเดนมาร์ก เสด็จ
พระราชดำเนินทอดพระเนตรเรือนแพ และเพื่อลงเรือ
พระที่นั่ง (เมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2544)

- **พนักงาน รพท. ควรจะมีส่วนช่วยอนุรักษ์อาคารเรือนแพ
อย่างไรบ้าง**

คุณอรุณศรี เรือนแพ เป็นเรือนที่เราได้ร่วมกันบูรณะอย่างดี
จนได้รับรางวัลอนุรักษ์ศิลป สถาปัตยกรรมดีเด่น จึงอยาก
ให้อยู่ไปได้อีกนานๆ การใช้งานถ้าใช้กันมากจนเกินไป จะ
ทำให้สิ่งที่ประกอบกันอยู่ในนั้น ไม่ว่าจะเป็นโต๊ะ เก้าอี้
เครื่องสุขภัณฑ์หรือเครื่องต่างๆ อาจจะชำรุดทรุดโทรมไป
ได้มาก เพราะในแต่ละครั้งที่มีแขกมา เขาก็ต้องมีการดู
บริเวณโดยรอบ ดูภายใน การดูแลรักษาที่ค่อนข้างจะสำคัญ
ต้องดูแลให้สะอาด น่าใช้ และมีคุณค่าสมกับเป็นสิ่งที่เราได้
อนุรักษ์ไว้ ดังนั้น ตามปกติจะไม่เปิดให้พนักงานได้เข้าไป
ใช้งานมากนัก เนื่องจากเป็นอาคารที่บอบบาง และมีข้อ
จำกัดในเรื่องการรับน้ำหนักได้ไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะใช้ใน
การรับแขกระดับสูงระดับประเทศ หรือแขกของท่านผู้ว่าการ
และท่านรองผู้ว่าการเป็นหลัก การที่ไม่เปิดทั่วไปให้หน่วย
งานอื่นๆ มาใช้ ในการจัดงานรื่นเริง เนื่องจากมองว่าเรา
เคยใช้รับรองอาคันตุกะระดับสูง ก็คงสงวนไว้ใช้ในงานที่
สำคัญๆ จะเหมาะกว่า นอกจากนี้การต่อเติมหรือกั้นห้อง
และการเดินสายไฟ ต้องไม่ทำให้คุณค่าของความงามด้อยลง
ไป ก่อนที่จะจบการสัมภาษณ์ คุณชลิต อัคนิตต์ ยังได้ฝาก
ข้อคิดมายังท่านผู้อ่านเกี่ยวกับการใช้เรือนแพ ว่า

**“อยากให้ใช้งานกันอย่างระมัดระวัง และอย่าไปเสริมสร้าง
อะไรให้แปลกไปจากเดิม เพราะว่าเรือนแพนี้ จะต้องอยู่ต่อ
ไปในอนาคต เป็นสมบัติของชาติ”**

ประวัติเรือนแพ

เรือนแพเป็นอาคารไม้ชั้นเดียว ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา มีพื้นที่ประมาณ 170 ตร.ม. เป็นอาคาร
บริวารหลังหนึ่งในวังเทเวศร์ ออกแบบโดย MR. E Giovanni Gollo สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.
2457 แล้วเสร็จ พ.ศ. 2461 ในตอนต้น พ.ศ. 2464 เรือนแพเคยใช้เป็นเรือนหอ ของหม่อมเจ้า
อนันตโรไชย (พระโอรสในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการกับหม่อมใหญ่)
กับ หม่อมเจ้าหญิงอัปภัศรภา ดิสกุล ต่อมาประมาณปี 2493 กระทรวงสาธารณสุข ได้ขอ
อนุมัติซื้อที่วังเทเวศร์ แล้วปรับปรุงอาคารต่างๆ เป็นที่ทำงาน
เรือนแพ จึงกลายเป็นที่ทำงานส่วนหนึ่งของกองมาลาเรีย มาจน
กระทั่งมีการแลกเปลี่ยนกับธนาคารแห่งประเทศไทย และทาง
กระทรวงสาธารณสุข เริ่มย้ายออกไปในปี 2535 รพท. จึงได้เข้า
มาดำเนินการบูรณะเรือนแพ โดยคงอนุรักษ์ลักษณะเดิมของอาคาร
ไว้ เมื่อบูรณะเสร็จในปี 2539 จึงได้ใช้เรือนแพในการประชุมของ
ธนาคาร ใช้เป็นที่จัดเลี้ยงรับรองต่างๆ และที่สำคัญยังเป็นที่มา
เยือนของราชอาคันตุกะ และผู้นำประเทศ ตลอดจนทูตานุทูตจาก
ประเทศต่างๆ อีกด้วย

